

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อชีวิตคนไทยตั้งแต่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จางครูฝรั่งมาถวายการสอนภาษาอังกฤษแก่พระราชโอรสและพระราชธิดา ภาษาอังกฤษเริ่มมีความสำคัญต่อวงการศึกษาไทยยิ่งขึ้นในรัชสมัยต่อมา โดยที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดฯ ให้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษในพระราชวังเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๕ และโปรดเกล้าฯ ให้มีการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๒๔ เนื่องจากทรงดำริเห็นว่าภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่พวกเจ้านายและผู้มีตระกูลควรเรียน นับเป็นการสอนภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกในประเทศไทย และนับตั้งแต่นั้นมา ภาษาอังกฤษก็เข้ามามีบทบาทในหลักสูตรการศึกษาของไทย

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ภาษาอังกฤษได้รับความนิยมนิยมและทวีความสำคัญยิ่งเป็นลำดับในสังคมไทย ดังที่ กัญจนฯ สิ้นชวานนท์^๑ กล่าวว่า

^๑ David Wyatt, Politics of Reform in Thailand : Education in the Reign of King Chulalongkorn (New Heaven and London : Yale University Press, 1969), pp. 70 - 71.

^๒ กัญจนฯ สิ้นชวานนท์, "ภาษาอังกฤษนั้นสำคัญไฉน," วารสารครูศาสตร์ ๒ (ธันวาคม ๒๕๑๔ - มีนาคม ๒๕๑๕) : ๑๓.

"คนที่มีความรู้ภาษาอังกฤษจะได้รับเกียรติ เป็นที่นิยมยกย่องในสังคมและมีโอกาสก้าวหน้าทางการงานมากกว่าผู้ที่ไม่รู้อังกฤษ" ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยกำลังอยู่ในระยะการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม มีการติดต่อทั้งในด้านการค้าขายและการเมืองกับชาวต่างประเทศมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สังคมไทยยังเปลี่ยนแปลงไปในอันที่จะรับวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมจากต่างประเทศด้วย จึงต้องอาศัยภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง ภาษาอังกฤษได้ถูกบรรจุเข้าไว้เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรการศึกษาของไทย ทั้งในระดับประถมศึกษาตอนปลายและมีธยมศึกษามานานแล้วจนภาษาอังกฤษได้กลายเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญมากกว่าวิชาอื่น ๆ อีกหลายวิชาในระบบการศึกษาของไทย เขาวรัตน์ เหลาสินชัย ซึ่งให้เห็นความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษว่า ในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาแทบทุกประเภท ตั้งแต่ ม.ศ.๑, ม.ศ.๔, วิทยาลัยครู, วิทยาลัยอาชีวศึกษา ตลอดจนมหาวิทยาลัย ต่างก็กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาหนึ่งในการสอบทั้งสิ้น

ตามหลักสูตรใหม่ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๔ ภาษาอังกฤษกลายเป็นวิชาเลือกในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ภาษาอังกฤษก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ เพราะเป็นวิชาเลือกแบบบังคับเรียนโดยปริยาย นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ยังคงต้องเรียนภาษาอังกฤษอย่างหนักเลยทีเดียวโดยยากอยู่นั่นเอง ทั้งนี้แม้ว่าหลักสูตรใหม่จะมีวิชาเลือกให้นักเรียนเลือกเรียนได้มากมายก็ตามทางโรงเรียนคงสามารถเปิดสอนวิชาเลือกเฉพาะในบางสาขาวิชาที่พอจะหาครูผู้สอนได้เท่านั้น ทางออกที่ดีที่สุดก็คือ เปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษ เพราะทางโรงเรียนมีบุคลากรที่จะดำเนินการอยู่เต็มแล้ว อีกประการหนึ่ง คำนิยมในด้านการศึกษาของคนไทยเรานั้น ผู้ปกครองยังคงต้องการให้ลูกหลานที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เรียนต่อในสายสามัญจนถึงชั้นอุดมศึกษามากกว่าที่จะมุ่งให้เรียนทางสายอาชีวศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วน

เขาวรัตน์ เหลาสินชัย, "สภาพปัจจุบันและแนวโน้มของวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา," วารสารสามัญศึกษา ๑๔(มีนาคม ๒๕๒๐):๖๐.

ใหญ่จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ซึ่งการสอบคัดเลือกตลอดจนการศึกษาในสถาบันดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษจึงยังคงหาใครสักคนสำคัญลงไปแต่ อย่างไรก็ดี ทั้งที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้คาดคะเนไว้ในระยะก่อนที่จะมีการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพ.ศ. ๒๕๑๘ ว่า

สำหรับนักเรียนมัธยม ขณะนี้มีความดำริว่า จะให้ภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก แต่ตามที่เฝ้าเห็นมาจากคณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อใหม่เป็นวิชาเลือกแล้ว ก็ยังคงมีผู้เลือกเรียนจำนวนมาก จึงควรเตรียมใจ เตรียมการว่า ในโรงเรียนมัธยมจะมีนักเรียนจำนวนมาก เลือกเรียนภาษาอังกฤษ^๑

ในปีการศึกษา ๒๕๒๑ จะมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาตอนปลายเช่นกัน โดยที่ภาษาอังกฤษจะไม่เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรอีกต่อไป สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงวิชาภาษาอังกฤษจากเดิมซึ่งเป็นวิชาบังคับมาเป็นวิชาเลือกนั้น อาจกล่าวได้ว่าเกิดจากความล้มเหลวของการสอนภาษาอังกฤษที่ไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ นับเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า ทั้งในค่าค่าใช้จ่ายและเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และยังให้เกิดผลเสียอื่น ๆ คิดตามมา ทั้งที่ พรรณิณี สาคริก^๒ ได้กล่าวสรุปไว้ว่า

๑. เกิดความสูญเปล่าทั้งในคุณค่าใช้จ่ายและเวลาที่ใช้เมื่อจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับนี้ และก่อให้เกิดปัญหาแก่การสอนในระดับสูงขึ้นไป

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "รายงานของคณะกรรมการประสานงานระดับชาติเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ," ภาษาสร้างสรรค์ ๕ (November ๑๙๗๕) : ๑๐๒.

^๒ พรรณิณี สาคริก, "ภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา : บังคับให้มีการสอน บังคับไม่มีการสอน หรือไม่บังคับให้มีการสอน," สยามรัฐ (๘ กันยายน ๒๕๒๐) : ๘.

๒. ยังมีนักเรียนส่วนใหญ่ที่มีทัศนคติไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เพราะ
ได้รับประสบการณ์ที่ล้มเหลวมากกว่าประสบความสำเร็จ

๓. ยังมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่เรียนทวนความจำใจ เพราะไม่เห็นประโยชน์
หรือเพราะไม่มีความถนัดและความสามารถ ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้เท่าที่
ควร

๔. ยากที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นได้ เพราะมีปัญหาทั้งด้าน
คุณภาพของครู ซึ่งมีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน และทั้งด้านนักเรียนซึ่งขาด
ความสนใจที่จะเรียน

๕. ทำให้นักเรียนที่ไม่สนใจหรือไม่ต้องการ หรือไม่มีความจำเป็นที่จะเรียน
ภาษาอังกฤษ ขาดโอกาสที่จะใช้เวลาสักค่าหละ ๓ - ๕ ชั่วโมง ตลอดช่วง ป.๕-
๗ เรียนวิชาอื่นที่จะเป็นประโยชน์เมื่อจบการศึกษาออกไปแล้ว

สาเหตุแห่งความล้มเหลวของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษประการสำคัญ
ที่ต้องยอมรับก็คือ การขาดครูภาษาอังกฤษที่มีวุฒิและคุณสมบัติพอที่จะสอนอย่างมีคุณภาพ
ทั้งที่ศูนย์ภาษาอังกฤษ^๑ โครงการพัฒนามหาวิทยาลัย อันประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทั้ง
ชาวไทยและต่างประเทศ รวมทั้งประธานกรรมการประสานงานโครงการภาษาอังกฤษ
ระดับชาติ ได้กล่าวสรุปไว้ในเอกสารประกอบการพิจารณาปรับปรุงนโยบายและหลัก-
สูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแก่คนไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ว่า สภาพการเรียน
การสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยยังไม่เป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือผลการสอนภาษา
อังกฤษทั้งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับต่ำมาก เนื่องจากต้องใช้เวลาด่วน
ใหญ่ไปในการแก้ไขข้อผิดพลาดที่สอนไว้ในชั้นต้น ๆ ซึ่งในระยะเริ่มต้นของการเรียน
ภาษาอังกฤษ โดยหลักการแล้วเป็นระยะที่ต้องการครูที่ดีที่สุด แต่ในทางปฏิบัติ กลับใช้
ครูที่มีความรู้และความสามารถในการสอนคอยที่สุด ดังนั้นการสอนภาษาอังกฤษแก่เด็ก
ไทยควรจะเริ่มต้นต่อเมื่อมีครูภาษาอังกฤษที่ดีในจำนวนที่เพียงพอแล้วเท่านั้น

๑๖๑๑๑๑ คุณทองแดง

พรณิณี สาคริก, "ข้อคิดเห็นในเรื่องการสอนภาษาอังกฤษในชั้นประถม
ปลาย," จันทร์ เกษม ฉบับที่ ๕๔ (มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔) ; ๕๕.

สำหรับครูสอนภาษาต่างประเทศที่มีวุฒิพร้อมนั้น อุมล หุระนันท์ โต้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า

ศาสตราจารย์ Theodore Andersson แห่งมหาวิทยาลัย Yale ได้กล่าวไว้ว่า "ครูจะมีทักษะและสนใจในภาษาที่ตนจะสอน พร้อมซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์, อารยธรรม, และวัฒนธรรมของประเทศที่เกี่ยวข้องกับภาษานั้นๆ" นี้เป็นเรื่องยากที่ครูที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาจะทำใดสำเร็จ ครูส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษพอใช้ได้, แต่ขาดทักษะบางทักษะหรือเกือบทุกทักษะ ซึ่งได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน อันเป็นจุดประสงค์ของภาวเรียนภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาใดก็ตาม เราจะหวังให้นักเรียนฟังภาษาอังกฤษให้เข้าใจได้อย่างไรในเมื่อนักเรียนไม่ค่อยจะมีโอกาสฝึกฟังภาษาอังกฤษ เพราะครูไม่ค่อยจะได้ออกเสียง ซึ่งเป็นเรื่องที่แท้จริงว่า การสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยโดยลปานกลางหรือค่อนข้างต่ำ ไม่คุ้มแก่เวลา เงิน และกำลังที่ลงไป

จึงสรุปได้ว่า ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ ถึงแม้มแบบเรียนไม่ดี หลักสูตรไม่เหมาะสม ชาติวัสดุอุปกรณ์ แต่หากครูมีความสามารถ ย่อมจะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามถึงแม้จะมีหลักสูตรดี แบบเรียนเหมาะสม อุปกรณ์พร้อม แต่หากครูที่มีสมรรถภาพ ย่อมเป็นการยากที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จได้ ดังนั้นการปรับปรุงคุณภาพครูภาษาอังกฤษจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย^๒

^๑ อุมล หุระนันท์, "นักเรียนทุกคนควรเรียนภาษาอังกฤษหรือ," จันทร์ เกษม ฉบับที่ ๘๑ (มีนาคม - เมษายน ๒๕๑๑) : ๕.

^๒ นิลิตปริญญาโท คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โฉมหน้าใหม่ของหลักสูตรไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท. , ๒๕๑๗), หน้า ๒๑.

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า สถาบันผลิตครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ใดผลิตครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาอย่างเหมาะสม เป็นที่ ต้องการของสังคม นั่นคือ ตรงตามที่โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องการหรือไม่ และคุณสมบัติ ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนต้องการนั้นเป็นเช่นไร อันจะเป็นประ- โยชนต่อทั้งสถาบันผลิตครู และสถาบันผู้ใช้ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาที่จะได้ผลิต และใช้ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาให้สอดคล้องตรงกัน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

๑. ศึกษานโยบายการผลิตครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในสถาบันผลิตครู ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
๒. ศึกษาความต้องการในการใช้ครูภาษาอังกฤษในสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
๓. ศึกษาแนวความคิดของผู้บริหารการศึกษา อาจารย์ในสถาบันผลิตครู และสถาบันการศึกษาที่มีต่อการผลิตและการใช้ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบัน

แนวคิดที่สำคัญในการวิจัย

ความต้องการครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาของสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสอดคล้องกับการผลิตครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาของสถาบันผลิตครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

๑. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ผลิตครู กลุ่มผู้ใช้ครู กลุ่มผู้ถูกใช้ และกลุ่มผู้บริหาร

๑.๑ กลุ่มผู้ผลิตครู ประกอบด้วย ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย
ครูที่ผลิตครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๒ คน และผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษา
อังกฤษ ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครูที่ผลิตครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา จำนวน
๘๒ คน

๑.๒ กลุ่มผู้ใช้ครู ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
จำนวน ๑๒๗ คน และหัวหน้าสาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน ๖๗ คน

๑.๓ กลุ่มผู้ถูกใช้ ประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียน
มัธยมศึกษา จำนวน ๒๓๘ คน

๑.๔ กลุ่มผู้รับบริการ ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
และมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๒๗๒ คน

๒. การวิเคราะห์ผลการวิจัย ไม่นำไปถึงความแตกต่างระหว่างเพศและ
อายุ

ขอตกลงเบื้องต้น

๑. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เลือกจากการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ถือ
เป็นตัวแทนของประชากรแต่ละกลุ่มทั่วประเทศ

๒. คำตอบที่ได้จากตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ถือว่าเป็นความรู้
ลึกที่แท้จริงและตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบ

ความจำกัดของการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกสุ่มตัวอย่างประชากรของกลุ่มผู้ถูกใช้ เฉพาะผู้ที่สำเร็จการ-
ศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๑๕ - ๒๕๒๐ เท่านั้น ดังนั้น แบบ
สอบถามที่ส่งไปให้ตัวอย่างประชากรกลุ่มนี้อาจได้รับกลับคืนน้อยกว่าจำนวนประชากร
ที่กำหนดไว้ เนื่องจากครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ
มิใช่ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ตามปีที่สำเร็จการศึกษาซึ่งได้ระบุไว้

คั้งกล่าวทั้งหมด

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

- ๑. เพื่อเป็นแนวทางแก่สถาบันการผลิตครู ทั้งในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู ในอันที่จะผลิตครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาให้มีคุณสมบัติและจำนวนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ครู
- ๒. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรในการสอนนิสิต-นักศึกษา ที่จะออกมาเป็นครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ให้มีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ
- ๓. เพื่อให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู ได้ทราบแนวโน้มของความต้องการครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาไปพิจารณาประกอบการกำหนดนโยบายการผลิตครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
- ๔. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป

นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

การผลิต หมายถึง กระบวนการในการให้ความรู้ ฝึกอบรม เพื่อเตรียมนิสิต-นักศึกษาให้จบออกมาเป็นครู

การใช้ หมายถึง การจัดให้ครูปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กลุ่มผู้ผลิตครู หมายถึง อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดีคณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ อธิการ รองอธิการ ฝ่ายวิชาการ ตลอดจนผู้สอนวิชาวิชันภาษา-อังกฤษ ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครูที่ผลิตครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

กลุ่มผู้ใช้ครู หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการและหัวหน้าสายวิชาภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มผู้ถูกใช้ หมายถึง ครูผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๑๕ - ๒๕๒๐ ที่ทำการสอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มผู้รับบริการ หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย